

Onderzoek en innovatie in Vlaanderen

Inhoud

- ▶ **Kennis- en innovatiesysteem in de landbouw (AKIS)**
- ▶ **Actoren in het Vlaamse landbouwonderzoek**
- ▶ **Financieringsinstrumenten**
 - Vlaanderen
 - Europa
- ▶ **Coördinatie**

Vlaanderen
is landbouw & visserij

Kennis- en innovatiesysteem in de landbouw (AKIS)

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

Inleiding

- **Situatieschets**

- Innovatie als motor van de economie en van welvaart
- Evolutie naar een kennisgebaseerde economie
- Gebrek aan valorisatie van opgebouwde kennis

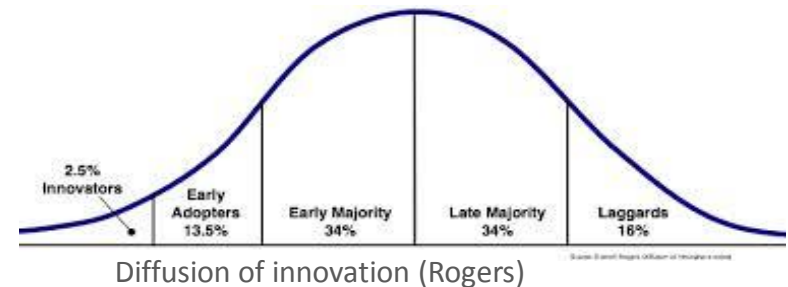
- **Complexiteit van innovatie**

- Diverse definities
- Belang van interactie, onderlinge relaties en feedback → nood aan een systeemvisie

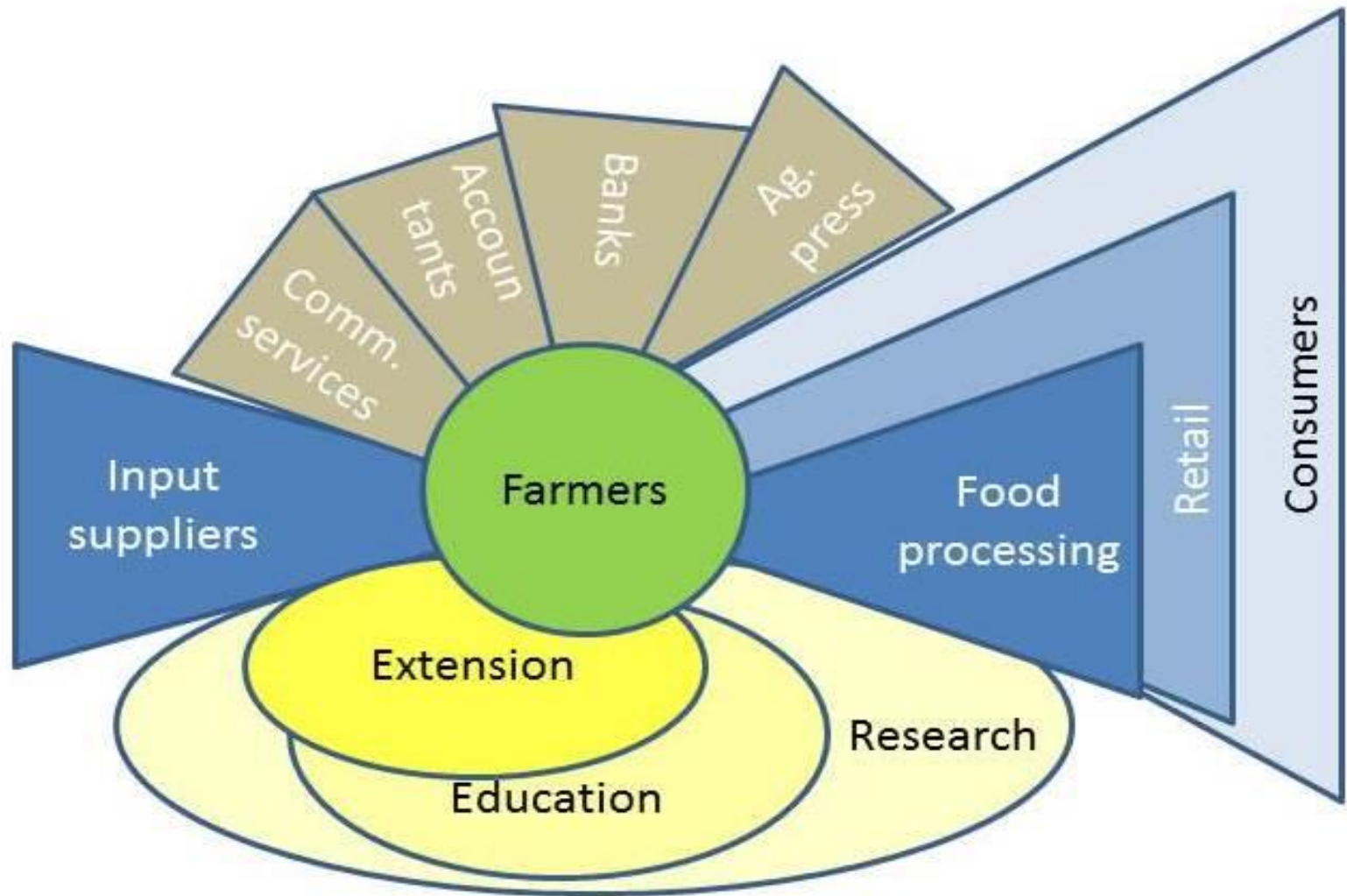
- **Innovatie is ook een sleutelwoord voor land- en tuinbouw**

Inleiding

- ▶ **Innovatie kan verschillende vormen aannemen**
Product, proces, vermarkting, organisatie, ...
- ▶ **Innovatie gebeurt in de context van een systeem**
→ Agricultural Knowledge and Innovation system (AKIS)
- ▶ **AKIS hebben een historiek en traditie**
- ▶ **Innovatie volgt een diffusieproces**

AKIS

Interactieve innovatie (model achter EIP)

- ▶ **Innovatieproces is een leerproces: bottom-up, al doende leren**
- ▶ **Thematische leernetwerken met verschillende actoren kunnen helpen**
- ▶ **Genereren van leren en innovatie door de interactie tussen betrokken actoren**
- ▶ **Mogelijke actoren: land- en tuinbouwers, voorlichters, adviseurs, voedingsberijven, onderzoekers, overheid, NGO's en anderen**

Vlaanderen
is landbouw & visserij

Actoren in het Vlaamse landbouwonderzoek

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

Actoren

- **Onderzoek**

- Universiteiten
 - Gent en Leuven (in mindere mate: Antwerpen, Hasselt, Brussel)
- Hogescholen
 - HoGent en Thomas More (maar ook anderen)
- ILVO
- Praktijkcentra
 - Tuinbouw
 - Landbouw
 - Dier

- Aanpalende domeinen: VIB, VITO, INBO, ...

Actoren

▶ Voorlichting

- Overheid
- KRATOS-diensten
- Erkende centra voor vorming en sensibilisering rond duurzame landbouw
- Innovatiesteunpunt
- Landbouworganisaties
- Andere (onderzoeks)actoren

▶ Onderwijs

- Universiteiten
- Hogescholen
- Landbouwscholen
- Erkende vormingscentra

Vlaanderen
is landbouw & visserij

Financierings- instrumenten

Vlaanderen

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

Huidige maatregelen

▶ **Algemene principes**

- Duidelijke politieke keuze voor een open kennissysteem
- Tot voor kort: vooral adoptie, weinig tot geen innovatie

▶ ***Onderzoek en innovatie***

- Dotatie ILVO
- Werkingssteun praktijkcentra
- LA-trajecten (IWT)
- Bio-onderzoek
- Versterking van het onderzoeks- en innovatiepotentieel binnen het beleidsdomein LV
- SBO (IWT)
- KMO-programma (IWT)

Huidige maatregelen

► **Innovatie en kennistransfer (PDPO)**

- Demonstratieprojecten
- EIP
- KRATOS
- Vorming
- Projectsteun voor landbouw- en voedingsbedrijven
- LEADER

Overheidsinstrumenten om innovatie te stimuleren (budget, uitgezonderd *)

Instrument	Totaal budget						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Programma Landbouwonderzoek	9,602	9,602	9,602	9,122	10,122	10,122	10,311
ILVO (personeel, werking, investeringen, duurzame landbouwsystemen en allerlei)	16,030	18,039	17,889	18,362	18,753	21,656	19,196
Praktijkcentra (werking en investeringen)	3,790	4,180	3,954	5,303	4,137	4,468	2,297
Versterking van het onderzoeks- en innovatiepotentieel binnen het beleidsdomein LV	0,302	0,247	0,311	0,150	0,119	0,123	0,123
Sensibiliseringsprojecten voor duurzame landbouw	1,180	1,303	0,900*	0,450*	0,997*	0,644*	0,983*
Stimulering biologische landbouw	NB	NB	0,102	0,098	0,435	0,160	0,200
Landbouw binnen Programma's FOD Wetenschapsbeleid en Volksgezondheid	4,684	4,902	5,411	5,149	NB	NB	NB

Vlaanderen
is landbouw & visserij

Financierings- instrumenten Europa

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

Horizon 2020 - algemeen

▶ **3 pijlers**

→ Excellent onderzoek

→ Industrieel leiderschap

→ Maatschappelijke uitdagingen

1. Gezondheid, demografische verandering en welzijn
2. Voedselzekerheid, duurzame land- en bosbouw, marien, maritiem en zoetwateronderzoek en de bio-economie
3. Veilige, schone en efficiënte energie
4. Slim, groen en geïntegreerd vervoer
5. Klimaatactie, hulpbronefficiëntie en grondstoffen
6. Europa in een veranderende wereld – inclusieve, innoverende en reflecterende samenlevingen
7. Veilige samenlevingen – beschermen van de vrijheid en de veiligheid van Europa en zijn burgers

Horizon 2020 – maatschappelijke uitdaging 2

► Inhoud

- Duurzame voedselzekerheid
 - × Duurzame voedselproductiesystemen
 - × Veilige voeding, gezonde diëten en duurzame consumptie
 - × Globale drijvende krachten voor voedselzekerheid
- Blauwe groei: ontsluiten van het potentieel van zeeën en oceanen
 - × Duurzame exploitatie van de diversiteit van het mariene leven
 - × Nieuwe offshore uitdagingen
 - × Technologieën en systemen voor oceaanobservatie
 - × Horizontale aspecten, socio-economie, innovatie, samenwerking met de maatschappij, governance
- Innovatieve, duurzame en inclusieve bio-economie
 - × Duurzame landbouw en bosbouw
 - × Duurzame en competitieve biogebaseerde industrieën
 - × Cross-cutting thema's

► Thema's geformuleerd als uitdagingen

Horizon 2020 – maatschappelijke uitdaging 2

▶ Instrumenten

- Projecten (waaronder multi-actorprojecten)
- CSA – coordination and support action (waaronder thematische netwerken)
- ERA-NET Cofund

▶ Governance

- Co-beheer: DG RTD en DG AGRI
- Uitvoering: REA
- Aansturing
 - × Programmacomité
 - × Expert Advisory Group

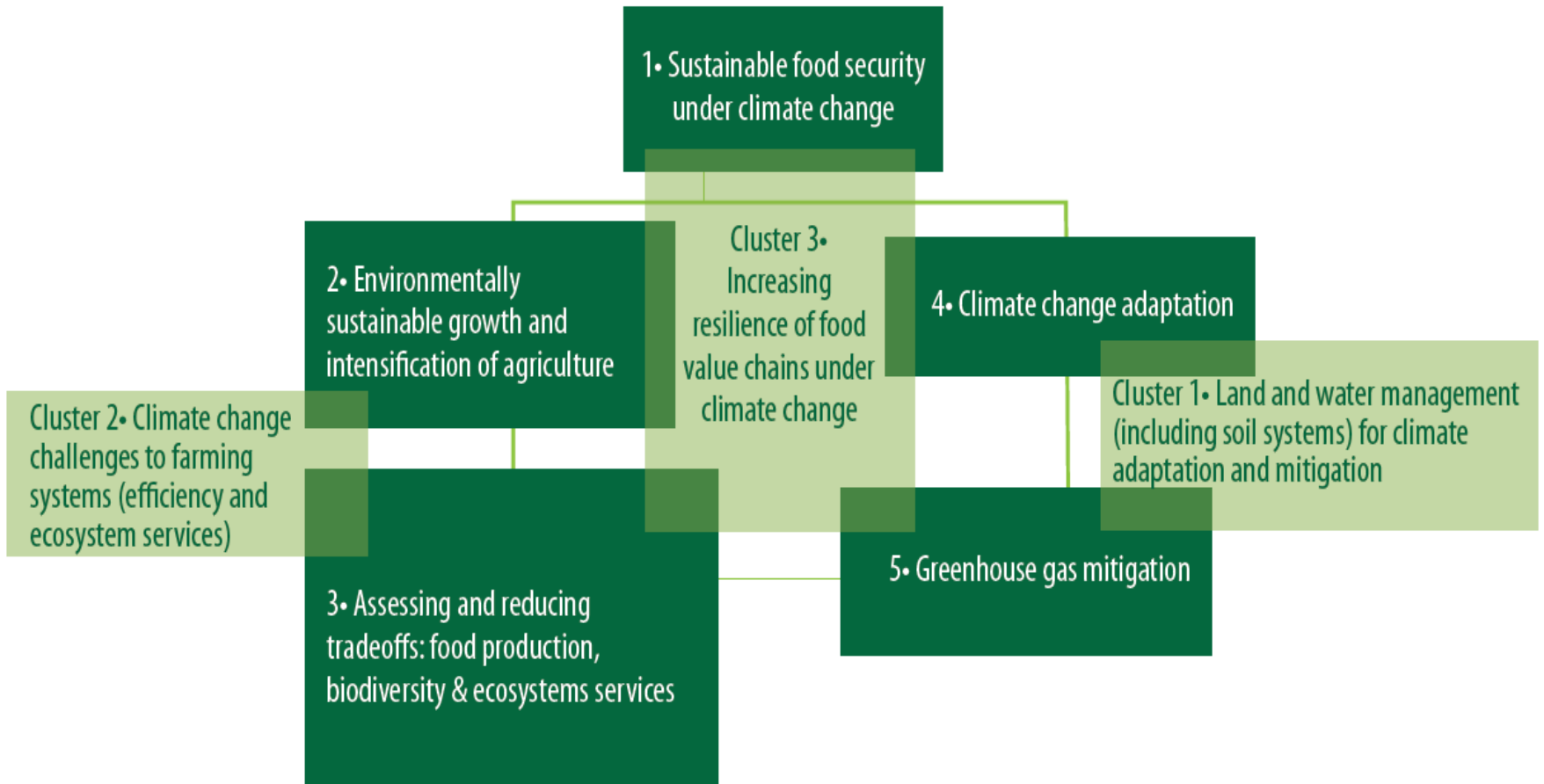
- NCP-werking

Joint programming

► Relevante initiatieven

→ FACCE-JPI “Food security, Agriculture and Climate Change”

- × Bereiken van voedselzekerheid
- × Vermijden van een gevaarlijke klimaatverandering

EIP “Productieve en duurzame landbouw”

▶ 2 beleidskaders

→ GLB - Plattelandsontwikkeling

- × Samenwerking
- × Kennistransfer (demo's)
- × Adviesdiensten

→ Horizon 2020

- × Thematische netwerken
- × Multi-actor projecten

▶ 3 structuren

→ EIP Service Point

- × Interactie stimuleren (focusgroepen)
- × Informatie-uitwisseling
- × Ondersteunen

→ Stuurgroep

- × Hoog niveau
- × Opstart en richting geven

→ Operationele groepen

- × Actie
- × Bottom-up en flexibel

Stuurgroep

**Programma voor
Onderzoek &
Innovatie**

**Netwerk voor
Platteland-
ontwikkeling**

**EIP Service
Point**

**SCAR (SWG
AKIS)**

**Comité voor
Platteland-
ontwikkeling**

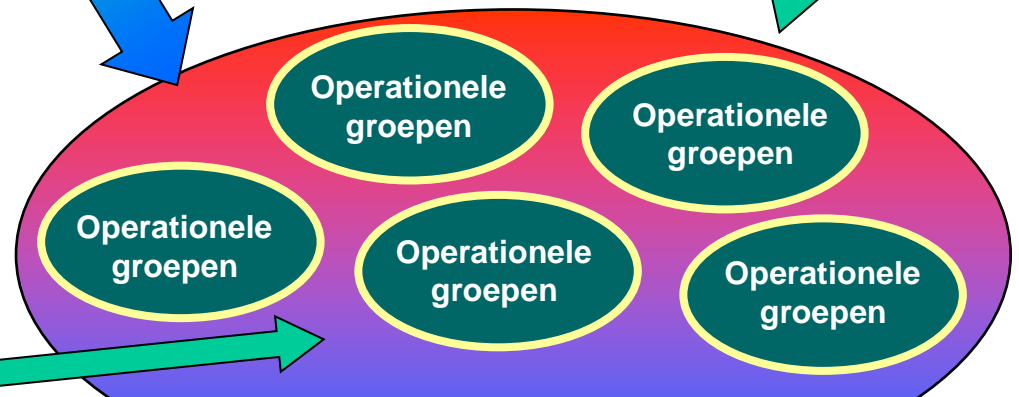
**ETPs,
ERA-Nets,
JPIs, etc.**

**Horizon 2020
Programmacomité**

**Platteland-
ontwikkelingsbeleid**

**Programma's
van de
lidstaten**

**Landbouwers, Adviseurs, Bedrijven, Onderzoekers, NGOs,
enz.**

Vlaanderen
is landbouw & visserij

Coördinatie

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

Platform voor landbouwonderzoek

▶ **Vlaams forum voor overleg en afspraken tussen landbouwonderzoeksinstituten en**

- Het landbouwbeleid - realisatie innovatiebeleid en stimuleren van ondernemerschap in de landbouw;
- De landbouwsector - zo goed mogelijke wederzijdse kennisdoorstroming en gebruik van kennis
- Onderling - optimale onderlinge afstemming

▶ **Leden**

- Onderzoek: universiteiten, hogescholen, ILVO, praktijkcentra
- Landbouworganisaties: Boerenbond, Innovatiesteunpunt, ABS, Bioforum
- Beleid: LV, IWT, EWI, LNE

→ Kabinet: LV, EWI
Vlaanderen
is landbouw & visserij

Agrolink Vlaanderen

▶ **Samenwerkingsverband tussen 17 Vlaamse kennisinstellingen**

▶ **Visie**

Agrolink Vlaanderen wil het erkend contactpunt zijn voor de agro-industrie, onderzoeksgemeenschap en het beleid in de land- en tuinbouw.

▶ **Strategie**

- het creëren van partnerships met externe actoren gebaseerd op specifieke vakkennis, de beste expertise of hoogkwalitatieve infrastructuur
- het promoten van de onderzoekscapaciteit in de primaire land- en tuinbouwproductie in Vlaanderen
- het verhogen van de deelname van Agrolink partners in Europese en internationale onderzoeksconsortia

SCAR

▶ **Missie**

- Advisering van de Europese Commissie en de lidstaten ivm onderzoek rond landbouw en de bio-economie
- Coördinatie en alignering van nationale onderzoeksprogramma's
- Realisatie van de ERA in dit specifieke domein

▶ **Scope**

- Primaire productie in de bio-economie (landbouw, bosbouw, visserij en aquacultuur)

▶ **Spelers**

- DG RTD en DG AGRI
- Lidstaten
 - × Ministeries van landbouw bezig met onderzoek
 - × Ministeries van onderzoek bezig met landbouw

SCAR

► **Organisatie en instrumenten**

- Plenaire vergadering en werkgroep – secretariaat
 - × Formele structuur + operationele voorbereiding
- Strategische werkgroepen
 - × Diepere discussie rond strategische thema's
 - × Kennis- en innovatiesystemen (AKIS), biomassa in de bio-economie, visserij en aquacultuur, bosbouw, internationale samenwerking (ARCH)
- Collaboratieve werkgroepen
 - × Forum voor discussie met het oog op transnationale samenwerking tussen funders
 - × Vaak voorloper van een ERA-NET
- Foresight groep
 - × Begeleiden foresight proces
- Ad hoc werkgroepen en task forces